

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. III. Quæ sit materia & forma Sacramenti Pœnitentiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

tunc solum instituitur sacramentum Poenitentiae, A
& non antea.

Si autem queras, cur Christus huius sacramenti institutionem post resurrectionem suam differre voluerit, cum tamen alia sacramenta ante mortem & passionem suam instituerit? Respondeo nullam aliam posse assignari rationem a priori, quam voluntatem ipsius instituentis, aliquas tamen posse afferri congruentias quarum praecipua est, quia resurrectio Christi est typus & exemplar perfectae justificationis, quia homo per poenitentiam resurgit a morte peccati. Unde Paulus ad Romanos 4. *Traditus est propter delicta nostra, & resurrexit propter justificationem nostram*; id est ut perfectum justificationis exemplar nobis exhiberet. Sicut enim Christus citò, verè, & perfectè, seu non iterum moriturus, resurrexit: ita peccator debet per poenitentiam citò a peccatis resurgere, neque eam differre, & verè ac sincerà poenitentiam ad Deum converti, atque ad vitam gratiae per eam revocatus & restitutus, non moriturum morte peccati, nec peccatum illi ultra dominari, juxta illud ejusdem Apostoli: *Christus resurgens ex mortuis, jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur*.

Contra istam conclusionem obijci potest: Tunc institutum fuit sacramentum Poenitentiae, cum potestas clavium Apostolis collata est: Sed talis potestas fuit ipsis collata Matthaei 18. ubi Christus illis dixit: *Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligatae in caelo, & quaecumque solveritis super terram, erunt solutae in caelo*: Ergo tunc fuit à Christo institutum sacramentum Poenitentiae.

Respondedo, concessa Majori, negando Minorem, & ad testimonium Matthaei dico tunc solum promissam fuisse Apostolis potestatem clavium ad remittenda vel retinenda peccata, nec de facto fuisse illis collatam usque post resurrectionem, cum Christus per insufflationem Apostolis tribuit Spiritum Sanctum, dicens: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata &c.* Cum enim (ut expendit S. Thomas Ioannis 20) remissio peccatorum fiat mediâ charitate, & Spiritus Sanctus sit charitas, non fuit convenientes Apostolos recipere virtutem remittendi peccata, quousque per mysticam illam Christi insufflationem Spiritum Sanctum recepissent. Quod si aliquis contendat Apostolos Matthaei 18. ligandi atque solvendi judicariam potestatem recepisse de praesenti, ut verba sonare videntur, dici poterit talem potestatem judicariam, non esse potestatem remittendi vel retinendi peccata in foro interno, sed esse potestatem ferendi sententiam in foro exteriori, & ad puniendos rebelles poenis & censuris Ecclesiasticis, ut docet S. Thomas super verba illa Matthaei; & colligit ex ipso contextu: nam ibi Christus posito praepcepto ordinis servandi in correctione fraterna, addit: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus*, id est, separatus & excommunicatus, per sententiam excommunicationis latam ab Ecclesia. Ut autem appareat efficacia potestatis Ecclesiasticae ad hanc poenam inferendam, immediate subiungit Christus: *Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram &c.* Subdit S. Doctor: *Sic dicitur alligare, quia non solvit, vel quia excommunicat*.

Tom. V.

ARTICULUS III.

Quae sit materia & forma Sacramenti Poenitentiae?

Dico primò, actus poenitentis, nimirum dolorem de peccato & ejusdem confessionem ac pro eo satisfactionem, esse materiam proximam huius sacramenti; materiam verò remotam illius esse peccata actualia post baptismum commissa.

Prima pars huius conclusionis docetur expressè à Tridentino sess. 14. cap. 3. his verbis. *Sunt quasi materia huius sacramenti, ipsius poenitentis actus, nempe contritio, confessio, & satisfactio, qui quatenus in poenitente ad integritatem sacramenti, plenamque & perfectam peccatorum remissionem, ex Dei institutione requiruntur, hac ratione poenitentia partes dicuntur*. Et Canone 4. *Si quis negaverit ad integram & perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in poenitente, quasi materiam sacramenti Poenitentiae, scilicet contritionem, confessionem, & satisfactionem, & tres poenitentiae partes dicuntur, anathema sit*. Necte moveat, quod Concilium non appellat hos actus materiam, sed quasi materiam, nam ut ait Catechismus Romanus de sacramento Poenitentiae numero 14. *Non ideo hi actus quasi materia à Sancta Synodo appellantur, quia vera materia rationem non habeant; sed quia ejus generis materia non sint quae extrinsecus adhibeantur, ut aqua in Baptismo, chrismus in Confirmatione*.

Potest insuper eadem pars ratione suaderi: nam cum hoc sacramentum sit institutum per modum actus judicialis, ut colligitur ex Ioannis 20. & Matthaei 18. & docetur à Tridentino sessione 14. cap. 2. & 5, sicut in foro civili & externo iudicio, unus quidam est actus judicialis constans ex rei accusatione & defensione, & ex Iudicis sententia; in quo actu sententia habet quandam rationem formae perficientis & completis negotium in accusatione & defensione inchoatum: ita sacramentum Poenitentiae est aggregatum quoddam ex actibus poenitentis, reum & testem contra seipsum agentis, id est, seipsum sincerè accusantis, & per dolorem aptum ad reconciliationem, seipsum quodammodo defendentis apud Deum; & ex sententia Sacerdotis absolventis; in quo actus poenitentis habent rationem partis imperfectioris & praesuppositae, subindeque materiae; actus verò Sacerdotis absolventis habent rationem perficientis & completis, adeoque formae.

Dices, Quod habet rationem materiae, debet praesupponi formae: Sed satisfactio non praesupponitur formae sacramenti Poenitentiae, sed potius eam subsequitur: Ergo non est materia proxima huius sacramenti.

Respondeo distinguendo Majorem: Quod habet rationem materiae, tanquam pars essentialis, concedo Majorem. Tanquam pars integralis, nego Majorem: Nam etiam in naturalibus, partes integrales nonnunquam superveniunt materiae per formam actuatae, ut patet in nutritione & augmentatione: satisfactio autem non est pars nisi integralis sacramenti Poenitentiae, ut constabit ex dicendis articulo sequenti. Addunt aliqui, satisfactioem, quatenus in voto & proposito in contritione includitur, praecedere ab-

Uu ij solu-

olutionem. Sed in hoc sensu satis factio non est pars integralis, sed essentialis, quia est ipsa contritio.

44. Secunda pars hujus conclusionis, quæ asserit peccata post baptismum commissa esse materiam remotam hujus sacramenti, sequitur ex dictis in præcedenti: Tum quia materia remota alicujus sacramenti illa dicitur, circa quam versatur materia proxima: Sed actus poenitentis jam dicti, qui sunt materia proxima sacramenti Poenitentiae, versantur circa peccata actualia: Ergo illa sunt materia remota sacramenti Poenitentiae. Tum etiam, quia crimen vel negotium de quo agitur in judicio civili & politico, dicitur materia illius: Sed poenitentia, ut supra dicebamus, est quoddam judicium: Ergo peccata de quibus in illo tractatur, sunt ipsius materia, non ex qua, vel in qua, ut aqua in baptismo, & lignum in cathedra, sed materia circa quam, vel contra quam operatur sacramentum, eam delendo seu destruendo, sicut panis & vinum dicuntur materia Eucharistiae; vel potius sicut morbi dicuntur materia medicinae.

45. Dixi autem peccata actualia post baptismum commissa, quia nec peccatum originale, nec peccata actualia ante baptismum commissa, sunt hujus sacramenti materia; illud enim pro personis & causis Ecclesiae jurisdictioni subjectis institutum est: At personæ nondum baptizatae non subduntur jurisdictioni Ecclesiae, juxta illud Pauli 1. Corinth. 7. *Quid enim mihi de iis qui foris sunt judicare?* & istud Tridentini sess. 14. cap. 2. *Ecclesia in neminem judicium exercet, qui non prius ipsam per baptismi januam fuerit ingressus.* Peccata quoque ante baptismum commissa non pertinent ad Ecclesiae jurisdictionem; quia sunt iis similia, quæ committuntur à non subjectis alicui regno vel provinciae, extra ipsius territorium, de quibus non potest iudex illius regni vel provinciae judicare; unde Ecclesia talium peccatorum confessionem non admittit, nec pro illis ullam injungit poenitentiam. Quæ verò peccata actualia post baptismum commissa, sunt materia necessaria, vel sufficiens hujus sacramenti, dicemus infra, cum de confessione agemus.

46. Dico secundò, forma sacramenti Poenitentiae, sunt verba absolutionis à Sacerdote prolata. Ita definitum est à Florentino in decreto unionis, ubi sic dicitur: *Forma hujus sacramenti sunt verba absolutionis, quæ Sacerdos profert, cum dicit: Ego te absolvo à peccatis tuis &c.* Et à Tridentino sess. 14. cap. 3. his verbis: *Docet præterea Sancta Synodus sacramenti Poenitentiae formam, in qua præcipue ipsius vis sita est, in illis Ministris verbis positam esse. Ego te absolvo à peccatis tuis, &c.*

47. Ratio etiam id suadet, nam, ut supra dicebamus, sacramentum Poenitentiae est institutum per modum judicii: At in judicio sententia iudicis se habet tanquam forma, quia est veluti complementum & consummatio illius: Ergo & absolutio Sacerdotalis, quæ gerit vices sententiae in foro poenitentiae, habebit rationem formæ. De hac fusè intra differemus, & varias ac graves quæ circa

Disput. 2 illam versantur difficultates, discutiamus ac resolvemus.

ARTICULUS IV.

Verum absolutio Sacerdotis, & actus poenitentiae, sint partes intrinsecæ componentis sacramentum Poenitentiae.

Partem negantem tenent aliqui Theologi: Sicut enim, Major, & Gabriel, existimant, formam esse partem intrinsecam hujus sacramenti: contritionem verò & confessionem, dispositiones tantum, & satisfactionem fructum illius. Contra Soto vult formam non esse nisi complementum hujus sacramenti, ejusque essentialium solis actibus poenitentis ad aquatè consistere. Durandus verò fatetur quidem absolutionem & confessionem esse partes intrinsecas Poenitentiae sacramenti, sed hoc negat de contritione, quia (inquirit) non est aliquid sensibile, sed spirituale, & de satisfactione, quia non supponitur ad absolutionem, sed ad ipsam sequitur. Quam opinionem quoad satisfactionem docuit etiam Martinus. Pro explicatione veræ & communis sententiae, sic

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

Dico breviter: Sacramentum Poenitentiae componitur intrinsecè ex absolutione, confessione, dolore interno, & satisfactione.

Hæc conclusio quantum ad omnes partes colligitur ex dictis in præcedenti: nam ex absolutione, sacramentum Poenitentiae constare videtur: quibus poenitentis & absolutione Sacerdotis, ut quæ ex materia & forma: At in omni complemento etiam artificiali materia & forma se habent partes intrinsecæ & essentielles, ut in Tractatu Sacramentis in communi contra Cabreram ostendimus: Ergo sacramentum Poenitentiae componitur intrinsecè ex absolutione, confessione, dolore interno, & satisfactione.

Probat in super conclusio quantum ad longas partes. Et imprimis quòd absolutio Sacerdotis sit pars intrinseca hujus sacramenti, manifestum videtur: Tum quia ut articulo præcedenti ostendimus, omne iudicium intrinsecè consistit ex accusatione rei, & ex sententia iudicis; unde cum in foro poenitentiae, absolutio Sacerdotis gerat vices sententiae, non potest esse pars intrinseca illius. Tum etiam, quia Sacerdos absolvens, verè conficit sacramentum Poenitentiae: Sed si ex absolutione Sacerdotis illud non componeretur intrinsecè, Sacerdos absolvens non vere ipsum conficeret: Ergo &c. Major est etiam, Sacerdos enim absolvens, est verè minister sacramenti Poenitentiae. Minor verò probatur: Quod nihil facit pertinens ad intrinsecam constitutionem alicujus compositi, non verè ipsum conficit: Sed cum Sacerdos absolvens nihil faciat in sacramento Poenitentiae, quàm absolvere, nihil ad intrinsecam ejus constitutionem pertinens faciet, si non componatur intrinsecè ex absolutione Sacerdotis: Ergo Poenitentiae sacramentum non conficitur, si ex absolutione Sacerdotis illud intrinsecè non constet.

Deinde quòd etiam confessio & dolor internus intrinsecè ad constitutionem hujus sacramenti pertineant, non minùs videtur certum: Si enim non essent de intrinseca ejus constitutione,